

ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบ
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

หมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย
(มาตรา ๕๐)

ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หมวด ๔
หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

ความมุ่งหมาย

ปวงชนชาวไทยมิได้มีแต่เฉพาะสิทธิและเสรีภาพตามหลักประกันสิทธิและเสรีภาพ ในหมวด ๓ เท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้ปวงชนชาวไทยต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อประเทศชาติและสังคมส่วนรวมเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาประเทศตามความในหมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทยด้วย* โดยความในหมวด ๔ ยังคงหน้าที่ของปวงชนชาวไทยทั่วไปที่มีอยู่เดิม และมีหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นใหม่ ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการที่บัญญัติในมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กล่าวคือ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ การไม่สร้างความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม การลงประชามติ การร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม และการไม่สนับสนุนการทุจริต**

* คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เล่ม ๑ จัดทำโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

** คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เล่ม ๒ จัดทำโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) พึงรักษารักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>(๒) ป้องกันประเทศ พึงรักษากฎหมาย ผลประโยชน์ของชาติและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(๓) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด</p> <p>(๔) เข้ารับการศึกษอบรมในการศึกษามหาบัณฑิต</p> <p>(๕) รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>(๖) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม</p> <p>(๗) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ</p> <p>(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม</p> <p>(๙) เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>(๑๐) ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ</p>	<p>กำหนดให้ปวงชนชาวไทยต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถาบันหลักของชาติและสังคมโดยรวม</p>

คำอธิบายประกอบ

การกำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒ เป็นครั้งแรก และบัญญัติเป็นหลักการเช่นนี้เรื่อยมาในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ โดยรัฐธรรมนูญฉบับก่อนปี ๒๕๔๐ นั้น จะกำหนดหน้าที่ไว้เพียงไม่กี่เรื่อง เช่น หน้าที่รักษาซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักษาซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน้าที่เคารพกฎหมาย หน้าที่ป้องกันประเทศ หน้าที่รับการศึกษอบรม เป็นต้น โดยไม่มีการกำหนดกลไกบังคับ แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดเพิ่มหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหลายประการ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้ปวงชนชาวไทยมีหน้าที่ต่อประเทศชาติประการต่าง ๆ^๓ ดังนี้

^๓ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๐ วันจันทร์ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘

๑. การเพิ่มหน้าที่ในอนุมาตรา (๒) นอกเหนือการป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ คือ การให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความร่วมมือกัน ในการป้องกันสาธารณภัยของสังคม

๒. หน้าที่ตามอนุมาตรา (๔) กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาค บังคับ

๓. การเพิ่มหน้าที่ตามอนุมาตรา (๖) กำหนดหลักการให้การใช้สิทธิและเสรีภาพนอกจาก จะต้องเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นแล้ว ยังจะต้องไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความ แดกแยกหรือเกลียดชังในสังคมกล่าวคือ ต้องใช้สิทธิและเสรีภาพโดยสุจริตในทางสร้างสรรค์และมีความ รับผิดชอบต่อสังคม^๕

๔. การเพิ่มหน้าที่การลงประชามติตามอนุมาตรา (๗) เป็นการวางหลักเพื่อรองรับการจัดทำ ประชามติต่าง ๆ ในอนาคตด้วย และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งหรือลง ประชามติในระบอบประชาธิปไตย และสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มากขึ้น อย่างไรก็ดี แม้จะกำหนดให้การไปเลือกตั้งหรือลงประชามติเป็นหน้าที่ แต่การไปทำหน้าที่ดังกล่าวก็ ต้องเป็นการทำหน้าที่อย่างอิสระ ไม่เชื่อสิทธิขายเสียง^๖

๕. การเพิ่มหน้าที่ตามอนุมาตรา (๘) กำหนดหลักการเพื่อรองรับหลักสากลที่ประเทศไทยได้ เข้าเป็นภาคีองค์การระหว่างประเทศในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม^๗ เพื่อเป็นการเปิด ช่องให้แก่ประชาชน หรือชุมชน ในการปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน และเป็นการสร้างจิตสำนึก ให้แก่คนในชาติว่าควรร่วมมือกันในการรักษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ ยังได้เพิ่มหน้าที่โดยกำหนดหลักการให้ประชาชนมีหน้าที่ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และ คุ่มครองมรดกทางวัฒนธรรมด้วย เพื่อให้เกิดความครอบคลุมยิ่งขึ้น อันจะทำให้เกิดการดูแลรักษามรดกทาง วัฒนธรรมไทย เช่น ภูเขาวัดโบราณ วัด เจดีย์โบราณ หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น

๖. การเพิ่มหน้าที่ตามอนุมาตรา (๑๐) กำหนดหลักการเกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทยใน เรื่องการป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

^๕ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘

^๖ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

^๗ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๓ วันอังคารที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙